

ДОКЛАД  
ЗА ГОРИТЕ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА  
СТОЙНОСТ  
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС СУВОРОВО



Настоящото проучване е извършено в периода септември 2022 - декември 2023 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно горско стопанство (ДГС) Суворово. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност.

В Националното ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Националното ръководството. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ДГС Суворово. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

ДГС Суворово управлява територия от 12178,70 ха, която обхваща водосборите на реките, оттичащи се на север към Добруджа, на р. Девня вливаща се направо в Белославското езеро и на р.Провадийска.

Водоразделът между водосбора на р. Суха река, оттичаща се на север, и този на р. Девня минава северно от с. Калиманци край с. Левски между гр. Суворово и с. Дръндар, между гр.Суворово и гр. Вълчи дол и югоизточно от с. Щипско.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са много ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Основната част от горите на територията на ДГС Суворово са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ДГС Суворово, екипът работи в тясно сътрудничество с ръководството на горскостопанската единица. Ръководният състав е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Националното ръководство по определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Препоръчително е при промени в новия лесоустройствен проект на ДГС Суворово да се интегрират резултатите от изследването и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

## **ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. КОНЦЕНТРАЦИИ НА БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ ВКЛ. ЕНДЕМИЧНИ, РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ВИДОВЕ, С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ.**

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ДГС – Суворово свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

### **ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ**

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Земи и гори от горския фонд (ЗГГФ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;
2. ЗГГФ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с планове за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);
3. ЗГГФ в природни паркове които нямат устройствени документи;
4. ЗГГФ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

На територията на ДГС Суворово има обявени три защитени територии (ЗТ), които отговарят на т.1 от ВКС 1.1. По смисъла на Закона за защитените територии, категориите ЗТ са както следва: една е обявена за природна забележителност (ПЗ), две са обявени за защитени местности (ЗМ). Подробни данни за защитените територии в ДГС Суворово са посочени в Таблица 1.

**Таблица 1. Данни за защитените територии, попадащи в границите на ДГС Суворово**

| Защитена територия                     | Площ /ха/ | Отдел/подотдел                                                                                                                                                                               | Землище    | Заповед за обявяване                                  | Цел на обявяване |
|----------------------------------------|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-------------------------------------------------------|------------------|
| „Провадийско-роякско плато”- BG0000104 | 945,3     | 164 а-т, 1-10; 165 а-т, 1-3; 166 а-г, 1; 167 а-р, 1-6; 168 а-с, 1-7; 169 а-ж, 1; 170 а-ж, и-м, о-с, у, 7; 171 а-з, 1-7; 172 а-м, 1-7; 173 а-е, 1-8; 174а-г, 1-3; 178 а-е, 1-3; 179 а-м, 1-15 | Девня      | решение № 611/16.10.2007 г. /ДВ бр. 85/23.10.2007 г./ |                  |
| ”Суха река”- BG0000107                 | 817,6     | 107 а-ш, ю-а1, 1-8; 108 а-з, 1-3; 109 а-н, 1-6; 110 а-р, 1-6; 111 а-о, 1-6; 112 а-п, 1-3; 113 а-т, 1-7; 114 а-м, 1, 2; 115 а-ж, 1, 2; 116 а-ж, 1-7;                                          | Николаевка | решение № 122/02.03.2007 г. ДВ бр. 21/09.03.2007 г./  |                  |
| ”Побитите камъни”- BG0000132           | 182,3     | 139 а, в, г, е, ж, з, 1, 2, 3, 6, 7, 8, 158 а, б, г, д, е, 1, 2, 6, 7, 159 а, 1, 2.                                                                                                          | Николаевка | решение № 122/02.03.2007 г. ДВ бр. 21/09.03.2007 г./  |                  |

На територията на ДГС Суворово няма обявени. вековни дървета които са в ДГФ.



Съгласно последните действия по изграждането на Национална екологична мрежа „Натура 2000“ на територията на страната, към ВКС1.1. т.4 идентифицираните защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие са:

33 „Провадийско – Роякско плато” –BG0000104

33 „Суха река” – BG0000107

33 „Побитите камъни ” – BG0000132

В Приложение към настоящият документ са посочени списъците на подотделите от стопанството, които влизат в границата на проектозоните.

Поетите ангажименти на Р България по изпълнението на Директива 409/79 и Директива 92/43 и съгласно прякото действие на двете директиви, посочените по-горе защитени зони подлежат на превантивни мерки на опазване и защита. Предвидените лесовъдски дейности на териториите на защитените зони трябва стриктно да следват изискванията на Закона за биологичното разнообразие за превенция и поддържане на благоприятно природозащитно състояние на видове и местообитания.

Списък на подотделите, попадащи в защитени зони по НАТУРА 2000:

33 „Провадийско – Роякско плато” –BG0000104, отдели:164 а-т, 1-10; 165 а-т, 1-3; 166 а-г, 1; 167 а-р, 1-6; 168 а-с, 1-7; 169 а-ж,1; 170 а-ж, и-м, о-с, у, 7; 171 а-з, 1-7; 172 а-м, 1-7; 173 а-е, 1-8; 174а-г, 1-3; 178 а-е, 1-3; 179 а-м, 1-15

33 „Суха река” – BG0000107, отдели: 107 а-ш, ю-а1,1-8; 108 а-з, 1-3; 109 а-н, 1-6; 110 а-р, 1-6; 111 а-о, 1-6; 112 а-п, 1-3; 113 а-т, 1-7; 114 а-м, 1, 2; 115 а-ж, 1, 2; 116 а- ж, 1-7;

33 ”Побитите камъни” –BG0000132, отдели: 139 а, в-з, 1-3, 6-8; 158 а, б, г-е, 1, 2, 6, 7; 159 а, 1, 2

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в границите на ДГС Суворово няма изготвени и приети планове за управление. До тяхното изготвяне, стопанисването да се извършва съгласно Закона за защитените територии, заповедта за обявяване и заповедите за прекатегоризация, като са в сила следните допълнителни ограничения:

- ✓ Забрана на голите сечи и подмяна на основния дървесен вид.
- ✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети.

2. Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.

3. Да се проверява периодично за създаването на нови защитени територии или зони, или за предложения за създаването им, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.

4. До окончателното произнасяне на Европейската комисия за защитените зони и респективно изготвянето на Плановите им за управление да се прилагат горскостопански практики, които не водят до промяна на естествените местообитания и горски екосистеми.

5. Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДГС Суворово, включени в границите защитените зони. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.

6. При защитените територии и защитените зони, в които преобладават горските екосистеми, е препоръчително поне 2 - 5 % от горите да се определят като “гори във фаза на старост”. Прилагането на тази препоръка би повишило стойността на защитената територия и ВКС 1.1.

#### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и на техните популации в резултат на човешка намеса.
- ☐ Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видовете.
- ☐ Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
- ☐ Залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения.
- ☐ Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. Поради липсата на изготвени и приети планове за управление на представените защитени територии и защитените зони, стопанисващите гората трябва да влязат във връзка с РИОСВ – Варна, както и с ръководствата на ДГС Суворово, и съвместно да следят за неблагоприятни въздействия върху ВКС. Съвместно с РИОСВ Варна трябва да се определи режима на мониторинг на стандартните процедури и индикаторите, с цел предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. За пример могат да се вземат въздействия на дейностите върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

2. Препоръчително е да се използват мониторинговите схеми и формуляри на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие за отразяване на основните индикатори касаещи ВКС 1.1.






---

### ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

---

**ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от Приложение 1 към ръководството. Това са видове с толкова голяма консервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ЗГГФ, включваща местообитания на видовете, включени в Приложение 1 към ръководството е ГВКС.**

В тази консервационна стойност попадат както гори – находища на застрашени и изчезващи видове, така и гори с естествени характеристики, представляващи потенциално такова местообитание. Това се налага поради рядкостта на видовете, както и заради нуждата от опазване на местообитания от критично значение за тези и други видове. Видовете са посочени в Приложение 1 към Националното ръководство. Приложението е разработено въз основа на Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. При теренните проучвания на територията на ДГС Суворово бяха открити находища на видове, включени в Приложение 1. Дадени са конкретни за всеки вид указания за стопанисване и мониторинг.

**Растителни видове с разпространение на територията на ДГС Суворово, включени в Приложение 1 към Националното ръководство не са установени.**

**Други растителни видове с локална природозащитна стойност**

**1. Цар-борисов лопен (*Verbascum tzar-borisii*)**

Многогодишно тревисто растение. Цветоносните стъбла изправени, високи 40–70 cm, бялонапластени. Розетковите листа широколанцетни, дълги 7–15 cm, широки 2,5–4 cm, едроназъбени, бялонапластени, понякога оголяващи по горната повърхност. Стъбловите листа намаляващи във височина. Съцветията метлици, цветовете групирани по 2–3. Венчето 20–25 mm в диаметър, бледожълто, отвън гъсто разклоненовлакнести. Тичинките 5, тичинковите дръжки жълтеникави, с дълги бели папили, прашниците светложълти, бъбрековидни. Плодът 4–5 mm дълга яйцевидна кутийка. Цв. V–VI, пл. VIII–IX. Насекомоопрашващо се растение. Размножава се със семена.



На територията на ДГС Суворово се среща в отдели: **163 д, ж, а, б.**

#### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Намаляване на площта на природното местообитание и местообитанието на вида и на популацията в резултат на човешка намеса.
- ☐ Нарушаване на естественото състояние на природното местообитание и местообитанието на вида.
- ☐ Залесяването и промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята.
- ☐ Използването на пестициди и минерални торове в близост до местообитанието на вида.
- ☐ Нарушаване динамиката на развитие на популацията вследствие паша от домашни животни.
- ☐ Унищожаване на популацията вследствие разораване и разкопаване на нови площи.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на други потенциални находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през пролетта.

Находищата на Цар-борисов лопен са отделени в защитена местност "Цар-борисов Лопен " обявена със заповед No РД-565/16.07.2013г. на МОСВ (ДВ, бр.67/30.07.2013г. )

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ



Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

## 2 Наделенолистно великденче (*Veronica multifida* L.)



Многогодишно тревисто растение с късо коренище. Стъблата тревисти, изправени, високи 20–60 cm, разклонени от основата, прилегнало, сгъстяващо се под съцветието, простовлакнести. Листата тревисти, яйцевидни, двойно- или тройноперести, със завити навътре ръбове; листните дръжки до 1 mm, на повърхността с прости власинки и триклетъчни жлези. Цветовете в странични, рехави, гроздовидни съцветия. Прицветниците ланцетни или двойно-, тройноперести. Цветните дръжки 2,5–4 mm дълги. Венчелистчетата сини. Плодът обратотриъгълна до обратносърцевидна кутийка, с прости прилегнали власинки. Цв. V–VI, пл. VI–VII. Насекомоопрашващо се растение. Размножава се със семена. Видът е в Червена книга на Н.Р. България с категория „**Критично застрашен**” (Велчев и др. 1984).

На територията на ДГС Суворово се среща в отдел: **157-9.**

### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Намаляване на площта на природното местообитание и местообитанието на вида и на популацията в резултат на човешка намеса.
- ☐ Нарушаване на естественото състояние на природното местообитание и местообитанието на вида.
- ☐ Залесяването и промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята.
- ☐ Използването на пестициди и минерални торове в близост до местообитанието на вида.
- ☐ Нарушаване динамиката на развитие на популацията вследствие паша от домашни животни.
- ☐ Унищожаване на популацията вследствие разораване и разкопаване на нови площи.

### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Находищата на Наделенолистно великденче са отделени в защитена местност "Наделенолистно великденче" – обявена със Заповед No РД-569/17.03.2013г. на МОСВ (ДВ. бр 69/06.08.2013г.)



## ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

### 3 Урумово лале (*Tulipa urumoffii* Hayek.)



Многогодишно тревисто луковично растение. Луковицата овално конична, обвита с канеленокафяви люспи, от вътрешната страна влакнести. Стъблото голо, високо 15–45 cm. Листата 3, рядко 5, синкавозелени, по ръба вълновидни, с къси хрущялни зъбчета, долните продълговато-, горните линейноланцетни, по-къси от цветоносния стрък. Околоцветникът звънесто коничен; околоцветните листчета почти еднакви, обратнотъпидни, жълти, рядко червени, без петно. Тичинковите дръжки и прашниците жълти. Плодът яйцевидна кутийка. Цв. IV–V, пл. VI–VII. Размножава се със семена и вегетативно.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „Уязвим“.

#### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Намаляване на площта на природното местообитание и местообитанието на вида и на популацията в резултат на човешка намеса.
- ☐ Нарушаване на естественото състояние на природното местообитание и местообитанието на вида.
- ☐ Залесяването и промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята.
- ☐ Използването на пестициди и минерални торове в близост до местообитанието на вида.
- ☐ Нарушаване динамиката на развитие на популацията вследствие паша от домашни животни.
- ☐ Унищожаване на популацията вследствие разораване и разкопаване на нови площи.

## ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Находището на вида, на територията на ДГС Суворово, не попада в горски територии. Находището е обявено за природна забележителност "находище на Урумово лале" обявено със Заповед No 689 от 22.07.1987 г. на Комисията за опазване на природната среда при МС(ДВ. бр. 63 от 1987 г.)

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

#### 1. Видра (*Lutra lutra*)



Обитава предимно реки, богати на риба, с незамръзващи бистри и незастояли води, с обрасли с растителност брегове. Също езера, блатата, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС „Суворово“ е рядък вид по реките в землището на община Девня

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на местообитания вследствие на обезлесяване на обширни територии.
- ☐ Използване на отрови срещу гризачи и други химикали в селското стопанство.
- ☐ Браконьерство, преследване и безпокойство от човека.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на крайречната дървесна растителност по реките в района, вкл. недопускане на мероприятия по така нареченото “прочистване“ и коригиране на речните корита. Опазване на рибните ресурси. При наличие на известни обитаеми леговища да се осигури спокойствие в съответния речен участък, като на по-малко от 300 м. от леговището да не се провеждат никакви мероприятия.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се мониторира числеността им. Могат да се ползват и следите, видровите пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

#### 2. Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.)



Като прелетна птица преминава през март-април, а наесен – през септември, но главно през октомври, като редовно зимува в по-топлите и малоснежни райони на страната. През време на прелета обитава по-влажни места в крайнини на гори, поляни, места с единични групи дървета и храсти, разсадници, обрасли мочурища и околности на водоеми. У нас е много рядък гнездещ вид, разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко –и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнездещ, така и като мигриращ вид.

**Рядък вид**, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС Суворово не е регистриран през гнездовия период, а само по време на миграция.

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на местообитания вследствие на обезлесяване на обширни територии.
- ☐ Използване на отрови срещу гризачи и други химикали в селското стопанство.
- ☐ Браконьерство, преследване и безпокойство от човека.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазването на старите широколистни гори е от първостепенно значение за бекаса. В отделите, където е установен да не се извършват сечи.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведе специализирано търсене за евентуални гнездовища на вида на територията на ДГС Суворово. Най-подходящ за регистрирането на токуващи птици е периода март-април и при установяване на такива, локализирания район да се опази от човешки дейности доколкото това е възможно.

### 3. Орел змияр (*Circaetus gallicus*)





Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България. Гнезди на стари дървета в малко посещавани горски участъци. Прелетен. Храни се с влечуги, дребни бозайници и птици.

На територията на ДГС "Суворово" се срещат единични екземпляри.

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на гнездови и хранителни местообитания.
- ☐ Безпокойство по време на гнездовия период. Преследване от човека.
- ☐ Използването на отровни примамки за борба с хищните бозайници.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.01 до 30.06 зоната е от 700 м, а от 01.07 до 31.12 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожава хранителната база на вида. Да не се разорават, залесяват или застрояват наличните ливади, пасища и степи в района.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проучване на ДГС "Суворово" за наличие и на находища. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07.. Ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

#### Други животински видове с природозащитно значение, установени на територията на ДГС „Суворово“

##### 1. Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)



Гръбният панцер (карпаксът) е жълтеникав с черни петна, коремният (пластронът) – жълтеникав до светломаслиненозелен. Главата, шията и крайниците са мътнозеленикави и жълтокафяви. На задната страна на бедрата ма по една конична рогова брадавица. На дължина достига до 30 см. Обитава най-често сухи припечни карстови терени. Зимата прекарва в сън, като се заравя в дупки. Размножава се през март-април. През юни-юли женската изравя с крайниците си трапчинки и снася 2-8 яйца. В един сезон женската снася яйца три пъти, така че една женска снася средно по 16 яйца. Инкубацията им продължава около 2-3 месеца. Храни се с треви, листа, плодове, понякога със земни червеи, охлюви и др. Среща се в различни части на ДГС.

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Унищожаване и увреждане на местообитанията.Безпокойство от човека.
- ☐ Събиране, местене или убиване на индивидитеот вида.
- ☐ Пожари и разораване на опожарените територии.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се наказват строго, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура,защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

#### 2. Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)



По външен вид наподобява шипобедрената костенурка, но на задната страна на бедрата няма брадавици и опашката накрая завършва с рогов шип. На дължина достига 37 см, маса – 6,5 кг. Начинът ѝ на живот е както на шипобедрената костенурка. Среща се в различни части на ДГС.

### ЗАПЛАХИ

- ☐ Унищожаване и увреждане на местообитанията.Безпокойство от човека.
- ☐ Събиране, местене или убиване на индивидитеот вида.
- ☐ Пожари и разораване на опожарените територии.

### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се санкционират, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

### 7. Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)



**Рядък вид**, включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, както в планините така и в равнини, вкл. в стари горски култури. Предпочита дъбови и крайречни гори. Храни се основно с птици –сойки, гълъби, врани, кокошеви, дроздове, а понякога и патици. Постоянен вид. На територията на ДГС Суворово се срещат единични екземпляри.

### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на местообитания вследствие на обезлесяване на обширни територии.
- ☐ Преследване и безпокойство от човека, ограбване на гнездата.

### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочение отдели,където видът се среща да не се извеждат сечи с интензивност над 10%. При окончателни фази на възобновителни сечи в съседните отдели да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждение. При установяване на гнездо да не се сече в радиус от 500 м. около него през гнездовия период и 250 м. извън него.

### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

### 9. Бухал (*Bubo bubo* L.)





Обитава скалисти терени, проломи, рядко в стари широколистни гори и обрасли с гъста растителност места. Среща се предимно в равнините и ниските планини. Брачният период започва през януари-февруари. Гнезди в скални пукнатини и надвеси, на земята и рядко в хралупи на дървета или стари гнезда на дневни грабливи птици на дървета. Не строи гнезда, снася в някоя ниша или ямка на скален корниз или малка пещеричка. В края на март снася 2-4 яйца. Малките започват да летят през юли. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България/ново издание/ и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Храни се с разнообразни животни - зайци, дребни лисици и порове, таралежи, гризачи, птици, вкл други нощни и дневни грабливи птици и чапли и др. Среща се единично на територията на ДГС Суворово

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека.
- ☐ Опожаряване на хранителни местообитания

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В зоните с установено гнездене на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи според указанията в Ръководството (от 01.01 до 30.06 - зона 500 м около гнездото) и (от 01.07 до 31.12 - зона 250-350 м). Под скали с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи в радиус от 500 м от скалите. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели!

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и влизост до тях.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища (ако има такива) на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента- септември- октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

#### 10. Горска улулица (*Strix aluco*)



Защитен вид. Включен е в приложение III на ЗБР.

Обитава стари широколистни, смесени и по-рядко иглолистни гори, богати на хралупести изсъхнали дървета. Среща се предимно в нископланинската зона, по-малоброен в равнините и във високопланинските райони. Храни се с разнообразни животни, най-вече дребни горски гризачи и насекомоядни, но също различни птици, земноводни, безгръбначни, риба и раци. Широко разпространена на територията на ДГС Суворово. Установени са единични екземпляри.

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека.
- ☐ Опожаряване на хранителни местообитания

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи с интензивност над 15%. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отделите! Около установени заети хралупи да не се провеждат сечи в радиус от 500 м. през гнездовия период (1.02.-31.07.) и 250 м. извън него. Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отделите и в близост до тях.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента - септември - октомври и в тези периоди и е най-лесно да бъде регистриран.

### 11. Горска ушата сова (*Asio otus*)



Защитен вид, среща се във всякакви типове гори - иглолистни, широколистни и смесени, в равнини, низини и планини, в крайречни гори и групи дървета сред полето, и дори на единични дървета, рядко и в паркове.

Постоянен вид, през зимата се групира на големи ята, които денуват винаги на едни и същи дървета, с години. Най-често това са иглолистни дървета в клоните на които птиците са незабележими. Нерядко зимните концентрации са в селища или в крайнините им.

Храни се с разнообразни животни- най-вече мишевидни гризачи, но също птици, насекомоядни и др. Среща се рядко на територията на ДГС Суворово

Включен е в приложение III на ЗБР.

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на гнездови местообитания, безпокойство и преследване от човека.
- ☐ Опожаряване на хранителни местообитания.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В подотдели с установено гнездене или зимуване на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи - зона 500 м около гнездото или зимувката.

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

Да не се допуска безпокойство на зимувките.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от края на февруари до май, когато е най-лесно да бъде регистриран..

### 14. Благороден елен (*Cervus elaphus*)



Вид със запас под нормалния за стопанството. Обитава всички горски комплекси, като предпочита по изредените широколистни и смесени гори с повече тревна растителност и подраст.

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на хранителни местообитания.
- ☐ Използването на хербециди и пестициди в селското стопанство.
- ☐ Преследване от човека. Браконьерство.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района. Да не се допуска безпокойство в значителни мащаби.

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01-30.09, около сватбовищата на благородния елен.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на половото съотношение на животните.

#### 15. Дива свиня (*Sus scrofa*)



Вид със стабилна популация в ДГС Суворово. Среща се повсеместно в горите на стопанството, като отбягва скалистите местообитания.

#### ЗАПЛАХИ

- ☐ Преследване от човека. Браконьерство

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района. Да не се допуска безразборно застрояване.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на дивата свиня в района и определяне на половото съотношение на животните. Ако се налага да се води зооветеринарна профилактика.

#### 16. Сърна (*Capreolus capreolus*)



Вид със запас под нормалния за стопанството. Обитава местообитанията свързани с равнино – хълмисти гори и горските комплекси до обработваемите площи, пасища и необработваеми селскостопански площи.



### ЗАПЛАХИ

- ☐ Загуба на хранителни местообитания.
- ☐ Използването на хербециди и пестициди в селското стопанство.
- ☐ Преследване от човека. Браконьерство.

### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района. Да не се допуска завишено безпокойство от страна на човека.

### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на сърната в района и определяне на половото съотношение на животните.

---

### **ВКС 1.3. КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ**

---

Списък на индикаторните видове за тази ВКС с техните минимални концентрации в България са посочени в Приложение 2 към ръководството, като там са посочени и праговете им стойности поотделно за всеки вид. Когато в една гора има значимо постоянно или временно съсредоточаване на видове или е убежище от критична важност, съгласно изискванията на Приложение 2 към ръководството, тогава гората е ГВКС.

В района на ДГС Суворово няма миграция, и нощувки на големи ята дневни грабливи птици

---

**ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. НЕПОКЪТНАТИ ГОРСКИ ЛАНДШАФТИ, ГОЛЕМИ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВАТ ЖИЗНЕНИ ПОПУЛАЦИИ НА ПОВЕЧЕТО ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАНИ ВИДОВЕ В ЕСТЕСТВЕНИТЕ ИМ МОДЕЛИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.**

---

Съгласно критериите: географско местоположение; естествено разпространение на дървесните видове; фрагментираност на съобществата и минимална площ е разработена цялостна оценка на горите в България, като са определени горскостопанските единици, попадащи в тази консервационна стойност.

ДГС Суворово не попада в приложение 3 към националното ръководство.

## ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на лесистостта на територията.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.
3. Не по-малко от 2% гори от основно представените горскодървесни видове на територията на горскостопански единици или части от тях, попадащи във ВКС 2, трябва да бъдат отделяни за превръщане в гори във фаза на старост (Old-growth forests).
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържа определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав на насажденията.
7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. В определените по ВКС 2 територии да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи.
8. Да не се допуска изкуствено залесяване на / голини, поляни / естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятия за контрол на ерозионни процеси.
9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващият процент е под определения по критерий. При планиране на пътищата и инфраструктурата, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на живите организми – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Намаляване на процента на лесистост на територията на ТП ДГС Суворово.
- ☐ Намаляване на процента на ГФС.
- ☐ Изчистване на насажденията от мъртва и биотопна дървесина, в т.ч. дървета с хралупи, единични и групи от стари дървета.
- ☐ Залесяване на естествени открити пространства и залесяване с неместни и инвазивни видове.
- ☐ Антропогенна фрагментираност на територията

## ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и размер на територията. Количествените показатели трябва да съответстват на посочените в таблицата за пълна оценка за всеки от определените горско-растителни пояси.

2. Мониторирането се извършва всяка година по документи и снимков материал. Да се използват действащите лесоустройствени проекти, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, стопански планове и т.н.
3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.
4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, касаещи някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконно изсичане, необмислено разработване на мини, и неустойчиво земеделие.
5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.
- 6.

---

### **ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ ИЛИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ЕКОСИСТЕМИ, МЕСТООБИТАНИЯ ИЛИ РЕФУГИИ.**

---

ГВКС представляват всички ЗГГФ, включени в списъка на *Приложение 4* към Националното ръководство. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи. Тези гори включват наличие на:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони;
3. Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ГСП на ДГС Суворово. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към Приложение 4 на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ДГС Суворово не са идентифицирани типове редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

#### **Гори във фаза на старост (Old growth forests)**

Гора във фаза на старост (Old growth forests) е територия, в която гората е достигнала значителна възраст, не е била обект на големи природни и антропогенни нарушения и са представени следните характеристики:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони;
3. Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

Горите във фаза на старост (ГФС), със своята специфична структура и функционалност, са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми.

На територията на ДГС Суворово за гори във фаза на старос са определени следните отдели;

|     |   |
|-----|---|
| 179 | е |
| 121 | б |
| 169 | д |
| 168 | ж |
| 168 | н |
| 168 | б |
| 176 | х |
| 168 | о |
| 172 | е |
| 172 | г |
| 167 | е |
| 172 | ж |
| 172 | л |
| 166 | в |
| 179 | г |
| 169 | а |
| 179 | л |
| 171 | з |
| 141 | а |
| 168 | с |
| 171 | а |
| 179 | л |
| 107 | и |
| 108 | б |
| 109 | ж |
| 109 | н |
| 110 | к |
| 110 | л |
| 112 | а |
| 114 | в |
| 115 | б |
| 113 | л |
| 113 | м |
| 113 | п |
| 115 | ж |
| 107 | з |
| 108 | д |
| 109 | н |
| 110 | г |
| 110 | р |
| 111 | б |
| 112 | г |
| 120 | и |



|     |   |
|-----|---|
| 123 | п |
| 120 | з |
| 474 | а |
| 117 | в |
| 158 | а |
| 153 | г |
| 121 | ц |
| 123 | к |
| 99  | л |
| 121 | п |
| 121 | ж |
| 117 | л |
| 90  | з |
| 130 | в |
| 152 | е |
| 120 | ж |
| 122 | ж |
| 90  | и |
| 153 | ж |
| 92  | ж |
| 121 | с |
| 157 | п |
| 154 | б |
| 154 | а |
| 121 | ф |
| 120 | а |
| 128 | б |
| 135 | б |
| 131 | а |
| 149 | ж |
| 161 | д |
| 144 | д |
| 139 | а |
| 149 | е |
| 90  | е |
| 152 | я |
| 139 | в |
| 149 | о |
| 139 | з |
| 131 | ц |
| 145 | г |
| 131 | ф |
| 139 | е |
| 173 | е |

|     |   |
|-----|---|
| 153 | н |
| 143 | а |
| 143 | г |
| 143 | г |
| 121 | в |
| 92  | б |
| 115 | б |
| 101 | а |
| 101 | в |
| 101 | д |
| 101 | м |

## ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 3

### Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Необходимо е на най-малко 5% от територията на горскостопанската единица да бъдат отделени насаждения за осигуряване на гори във фаза на старост. Особено подходящи за тази цел са естествени насаждения с възраст над 100 години, които не са били обект на стопанска дейност. Препоръчително е горите във фаза на старост да бъдат относително равномерно разпределени на територията, като площта на един комплекс от стари гори да бъде не по-малко от 40 ха. По възможност трябва да се осигури и свързаността на тези комплекси с коридори, които също са съставени от ГФС.

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост, определените насаждения трябва да се остави на естествената им динамика. В тях се не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50% от съответната ГФС/.

Приблизително 160 до 230 години са нужни за да се формира гора със характеристики на гора във фаза на старост. Трансформацията от зрели гори към гори във фаза на старост е постепенна и продължителността ѝ зависи много от дървесния състав (видовете достигат за различно време пределна физиологична възраст), условията на месторастене (периодът е по-кратък на добри месторастения, отколкото на бедни) и първоначалната структура на насажденията (при хомогенна структура е по-бавно в сравнение с хетерогенната).

#### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Намаляване на процента на лесистост.
- ☐ Намаляване на процента на ГФС. .
- ☐ Изчистване на насажденията от мъртва и биотопна дървесина, в т.ч. дървета с хралупи, единични и групи със стари дървета.
- ☐ Изкуствено залесяване на естествени открити пространства.
- ☐ Антропогенна фрагментираност на територията.

## ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

Мониторингът на тези ГВКС включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието на вида гора, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя се провежда поне веднъж годишно. Ако е необходимо сезонно отчитане мониторинга може да се прилага по-често, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.
2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.
3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.
4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.
5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че планове за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в планове и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

---

**ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. ОСНОВНИ ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ В ОПРЕДЕЛЕНИ СИТУАЦИИ ВКЛ. ОПАЗВАНЕ НА ВОДОСБОРИ И КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА НА УЯЗВИМИ ПОЧВИ И СКЛОНОВЕ.**

---

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ДГС Суворово са представени някои типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от лесоустройствения проект и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ДГС Суворово са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

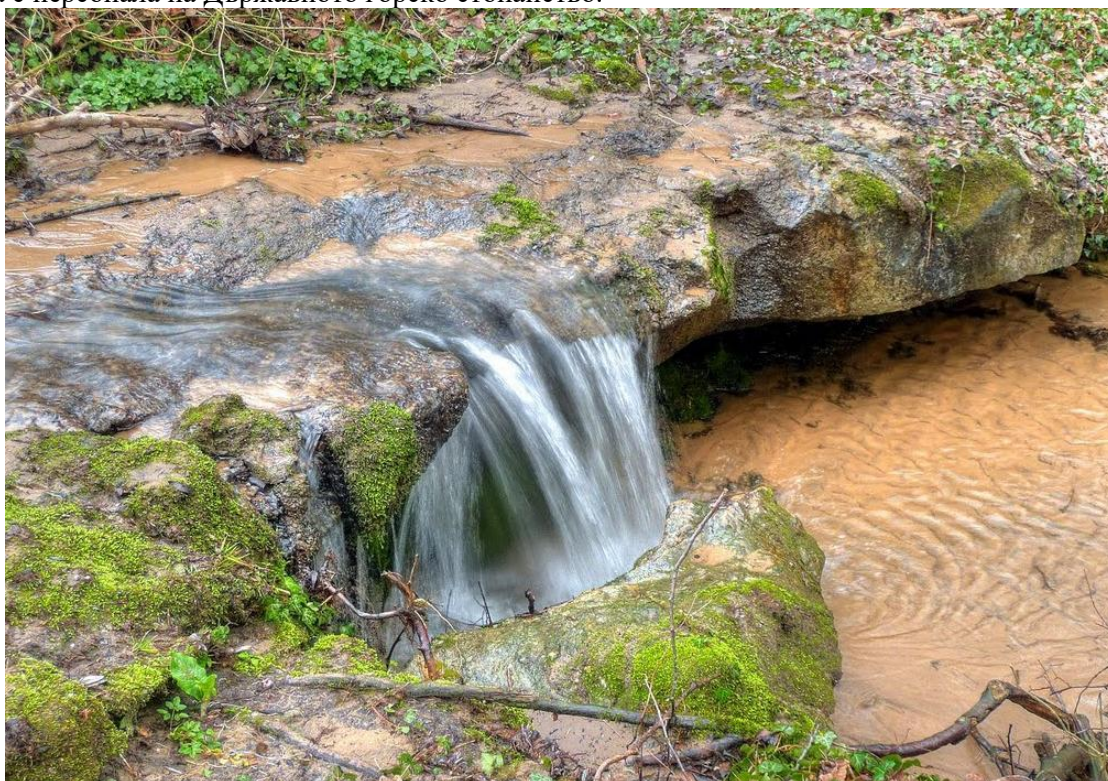
---

**ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА**

---

В България за ГВКС се считат всички ЗГГФ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ЗГГФ попадащи в близост до източници за питейно-битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водовземането и 50 м под него с ширина не по-малка от 1500 м от двете страни на реката.

За територията на ДГС Суворово в тази консервационна стойност попадат следните отдели и подотдели, определени като вододайната зона, обособени с цел снабдяване на населените места с вода за питейно-битови нужди. Включените горскостопански единици са определени въз основа на интервюта с персонала на Държавното горско стопанство.





**Таблица № 3.** Списък на отдели и подотдели, определени като вододайни зони за ДГС Суворово

| ДГС Суворово                                      | Отдели                             |
|---------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>1. СОЗ ТК“Барите”</b>                          | <b>121 х,б; 130 а,б,в; 131 в,г</b> |
| <b>2. Каптаж “Диспиза” – с. Водица – Аксаково</b> | <b>109 д,е</b>                     |

#### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Намаляване на пълнотата на насажденията под 0,5.
- ☐ Складиране на дървесина непосредствено във водните течения.
- ☐ Извършване на подвоз и извоз на дървесина, когато почвата е мокра и/или преовлажнена.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

1. До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

- ✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;
- ✓ Забрана за използване на голи сечи;
- ✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв.

2. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.

3. След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.

4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите .

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

#### **ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ**

В България за ГВКС се приемат всички ЗГГФ, които представляват:

1. ЗГГФ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ЗГГФ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метрова ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;
6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);

**7. ЗГГФ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.**

За територията на ДГС Суворово няма определени ГВКС, покриващи изискванията на т.1-7 от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

---

#### **ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ**

---

**В България за ГВКС се приемат всички ЗГГФ, представляващи:**

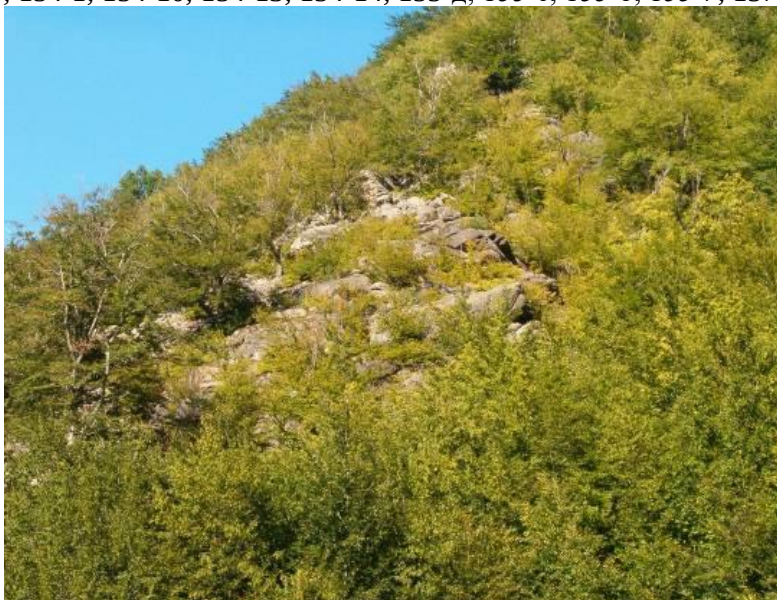
- 1. ЗГГФ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;**
- 2. Гори създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси.**
- 3. Гори предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;**

За територията на ДГС Суворово са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 1 от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

- 1. ЗГГФ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;**

**Гори с наклон над 30°, отдели:** 128-б; 164-9; 171-а; 171-б; 171-з; 145-1; 145-2; 145-3; 149-н; 149-2; 149-4; 153-н; 159-14; 159-15.

**Гори създадени за борба с ерозията, отдели:** 148-к; 148-м; 149-и; 149-7; 153-а; 153-т; 154-в; 154-к; 154-1; 153-15; 154-1; 154-10; 154-13; 154-14; 155-д; 155-е; 155-о; 155-7; 157-а; 157-о; 157-п;



#### **ЗАПЛАХИ:**

- ☐ Прилагането на лесовъдски системи, при които пълнотата на насаждението да се намаля под 05.
- ☐ Извеждане на горскостопански мероприятия на каменливи и урвисти терени.
- ☐ Използването на техники и технологии, нарушаващи почвената покривка.

#### **ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3**

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.

2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45о) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвести терени (над 45о) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.

2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:

- ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ). Наблюдение – всяка година;
- ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.

3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:

- ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
- ✓ Площна динамика на свлачището;
- ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;

Наблюденията се извършват всяка година.

---

#### **ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ**

---

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. и

**максимум 250 м. и състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и топови култивари.**

За територията на ДГС Суворово въз основа на геобазата данни са определени противопожарни прегради с обща дължина 15,3км, които представляват прасеки – 13,9км и автомагистрала Хемус-1,4км., които имат ролята на бариери за разпространението на пожари в иглолистните гори.

#### **ЗАПЛАХИ:**

- ☐ Затревяването и захрастяването на просеките
- ☐ Намаляване на дължината на изградените прасеки

#### **ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4**

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.

2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова структура.

3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.

4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

#### **ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4**

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

### **ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ**

**Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:**

- 1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;**
- 2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).**
- 3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.**

За територията на ДГС Суворово са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5, свързани със защита на инженерни съоръжения.

**Таблица 4. Списък на отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.5**

| Гори отговарящи на определението за ВКС 4.5. | Отдели и подотдели |
|----------------------------------------------|--------------------|
|----------------------------------------------|--------------------|

|                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Точка 3. Защитна ивица /100м./от двете страни на жп линия Варна – Добрич</b> | 59-г;60-б;60-ж;60-2;60-3;60-5;60-6;61-а;61-и;61-к;61-м;61-н;61-2;61-4;75-л;75-м;75-о;75-9;87-д;87-з;87-л;87-п;87-1;87-4;89-е;89-6;90-б;90-г;90-и;90-л;91-а;91-г;91-з;91-2;91-3;91-5;91-6;91-13;177-к;                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Точка 3. Защитна ивица /100м/ от двете страни на автомагистрала Хемус</b>    | 148-к;148-м;148-п;148-р;148-6;148-8;149-д;149-з;147-м;149-о;149-2;149-4;150-з;150-и;150-м;150-о;150-р;150-с;150-9                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Точка 3. Защитна ивица /50м/от двете страни на първокласен път</b>           | 148-т;148-9;149-ж;149-к;149-6;149-7;150-н;152-в;153-а;153-д;153-2;153-3;155-м;155-с;155-9;156-а;156-г;156-д;156-2;                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Точка 3. Защитна ивица от двете страни на газопровод</b>                     | 32-а;32-д;32-е;32-1;32-3;32-6;33-а;33-1;33-3;38-ж;38-л;38-1;44-а;44-б;44-г;44-х;46-к;46-н;46-п;45-4;54-л;55-а;55-з;55-и;56-ж;57-б;57-в;57-д;57-2;58-м;58-1;65-а;65-б;65-1;66-к;74-а;74-г;74-1;74-г;75-а;75-з;75-с;75-у;75-1;75-6;76-д;76-н;100-г;100-п;100-с;101-б;101-ж;101-з;101-1;101-3;103-е;104-в;126-б;126-ж;133-д;133-ж;133-и;133-л;133-7;133-8;134-а;134-б;134-н;134-п;134-т;134-3;134-6;161-а;161-3;162-а;162-б;162-1; |

## ЗАПЛАХИ

- ☐ Намаляване площта на защитните ивици гора.

## ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5

В горите за защита на инженерни съоръжения се препоръчва отгледните сечи да се водят с умерена интензивност. Възобновителните мероприятия трябва да осигурят плавен преход между старото и новото поколение гора, при което да не се намаляват съществено защитните функции. Това изисква прилагане на сечи с дълъг възобновителен период.

## ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

След провеждане на лесовъдски мероприятия е необходимо да се следи за изменения във състоянието и изпълнението на функции на гората като защитен фактор.



---

## **ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО МЕСТА И РЕСУРСИ ОТ ФУНДАМЕНТАЛНО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗАДОВОЛЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ (ВКЛ. ПОМИНЪК, ЗДРАВЕ, ХРАНА, ВОДА)**

---

Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето и трябва да се оцени потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните общности получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно националното ръководство за определяне на ГВКС, в България следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- ✓ Дърва за огрев и битови нужди
- ✓ Паша и фураж – сено и листна маса
- ✓ Гъби
- ✓ Други недървесни продукти – лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- ✓ Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

ДГС Суворово бхваща горските територии попадащи в общини Суворово, Вълчи дол, Девня, като включва 12178.70 ха държавни горски територии.

На територията на ДГС Суворово се намират община Суворово с население 7225 жители с 8 села, община Девня с население 8730 жители, община Вълчи дол с население 10052 жители с 21 села.

В община Суворово селища под 200 жители с.Баново/82 жители/с.Дръндар/189 жители/с.Изгрев/145 жители/с. Просечен/21 жители/с.Левски/177жители/;в община Вълчи дол-с.Звънец/60жители/с.Изворник/184жители/с.Искър/102жители/с.Кракра/14жители/с.Метличина/147 жители/с.Страхил/57жители.

Рязко нараства и броя на пчелните кошери, в резултат от добрите условия за отглеждане на пчелни семейства и добрия пазар на пчелни продукти.

На територията на ДГС Суворово са регистрирани общо 5 фирми в горския сектор които се занимават с дърводобив с размер на годишно ползване на дървесина – около 23000 м3.

Наред с големия дял на горския сектор в разпределението на трудовата заетост в региона, горските ресурси са от голямо значение за общините и местното население. Горите, заедно със земеделските земи, представляват основните ресурси в общината, от една страна, а от друга дървесината е от основно значение за осигуряване отоплението и битовите нужди на местното население на територията на общината.

Икономическото значение на горите на територията на ДГС “Суворово” е като източник на дървесина за индустриална преработка, както и в голяма степен като източник на дърва за огрев. ДГС Суворово добива годишно около 23000 м3 дървесина, като от тях за нуждите на местното население, съответно:2014г.- 4400куб.м. 2015г – 4456куб.м.

Всички домакинства от местното население в общината- Суворово, Девня, Вълчи дол използват дърва за огрев за отопление и/или готвене. Основен източник за снабдяване на населението с дърва за отопление и битови нужди са държавните гори, тъй като те заемат около 93,8% от всички горски територии в общината. Цената на дървата за населението предлагана от ДГС Суворово е 46.00лв. за пространствен кубически метър преференциална, по-ниска от пазарните цени на дървесината за промишлеността. В кметствата се изготвят списъци на домакинствата за социално подпомагане, както и списъци за нуждите от дърва за огрев на всички домакинства, които се съгласуват и предоставят за изпълнение на ДГС Суворово. От страна на местното население няма оплаквания по отношение на предоставяните количества на дърва за огрев и цената на дървения материал.

Местното население не е ограничено и отделно от ползването на дърва за огрев, свободно ползва и различни видове недървесни горски продукти (НДГП) за собствени нужди или за

допълнителни доходи. В горските територии в обхвата на ДГС Суворово събирането и изкупуването на НДГП не представлява основен поминък за местното население или за бизнеса, но има традиции и е доста развито в сравнения с повечето стопанства в региона и страната. На територията на стопанството годишното промишлено ползване на билки в района на ДГС Суворово е както следва:; 2015г – 400кг; 2016г- 4500кг.

Макар и район с развито животновъдство, данните за ползванията на пашата като ресурс показват не висок интерес от страна на населението в общината при достатъчно предлагане на терени за това съгласно Горскостопанския план на стопанството. Издаването на разрешителните за паша става съгласно съгласуван с кметствата годишен План за паша. Той се изготвя на база получения брой животни, които местното население заявява, че желае да пашува в горски територии на ДГС о Суворово заявките за ползване на площи за паша, съответно са:

## **РЕКАПИТУЛАЦИЯ**

на плана на пашата на ТП ДГС"Суворово" за 2016.

| №                       | Землище          | Разрешена площ за паша ха. |
|-------------------------|------------------|----------------------------|
| <b>ОБЩИНА ВЪЛЧИ ДОЛ</b> |                  |                            |
| 1                       | ГЕНЕРАЛ КОЛЕВО   | 35,5                       |
| 2                       | РАДАН ВОЙВОДА    | 15,9                       |
| 3                       | СТЕФАН КАРАДЖА   | 107,8                      |
| 4                       | ИЗВОРНИК         | 29,5                       |
| 5                       | ЧЕРВЕНЦИ         | 125,5                      |
| 6                       | ЕСЕНИЦА          | 40,0                       |
| 7                       | КАЛОЯН           | 27,5                       |
| 8                       | КАРАМАНИТЕ       | 67,5                       |
| 9                       | МЕТЛИЧИНА        | 52,7                       |
| 10                      | ИСКЪР            | 39,8                       |
| 11                      | ДОБРОТИЧ         | 62,4                       |
| 12                      | МИХАЛИЧ          | 74,3                       |
| 13                      | КРАКРА           | 76,1                       |
| 14                      | ЩИПСКО           | 62,0                       |
| 15                      | ВЪЛЧИ ДОЛ        | 146,6                      |
| 16                      | ГЕНЕРАЛ КИСЕЛОВО | 76,8                       |
| 17                      | ЗВЪНЕЦ           | 31,2                       |
| 18                      | СТРАХИЛ          | 37,5                       |
| 19                      | БОЯНА            | 66,5                       |
| 20                      | БРЕСТАК          | 116,0                      |
| 21                      | ВОЙВОДИНО        | 184,2                      |
| 22                      | ОБОРИЩЕ          | 36,4                       |
| <b>ОБЩО</b>             |                  | <b>1511,7</b>              |
| <b>ОБЩИНА СУВОРОВО</b>  |                  |                            |
| 23                      | НИКОЛАЕВКА       | 157,8                      |
| 24                      | ИЗГРЕВ           | 50,3                       |

|                            |            |        |
|----------------------------|------------|--------|
| 25                         | КАЛИМАНЦИ  | 178,0  |
| 26                         | СУВОРОВО   | 232,0  |
| 27                         | ЛЕВСКИ     | 83,2   |
| 28                         | ЧЕРНЕВО    | 225,7  |
| 29                         | ПРОСЕЧЕН   | 33,1   |
| 30                         | БАНОВО     | 178,9  |
| 31                         | ДРЪНДАР    | 56,9   |
| ОБЩО                       |            | 1195,9 |
| ОБЩИНА ДЕВНЯ               |            |        |
| 32                         | РЕКА ДЕВНЯ | 38,3   |
| 33                         | СЕЛО ДЕВНЯ | 474,4  |
| 34                         | ПОВЕЛЯНОВО | 359,0  |
| 35                         | КИПРА      | 519,9  |
| 36                         | ПАДИНА     | 160,7  |
| ОБЩО                       |            | 1552,3 |
| ВСИЧКО ЗА ТП ДГС"СУВОРОВО" |            |        |
|                            |            | 4259,9 |

От гледна точка на ловните дейности, те се извършват съгласно одобрен Ловоустройствен план/проект. Поради слабото антропогенно въздействие върху природната среда, животинският свят на територията на общината е относително добре съхранен и разнообразен. Макар и с необилни и в недобро състояние популации, интерес за ловен туризъм представляват дивата свиня, благородният елен, сърната, лисицата, дивият заек, а от пернатия дивеч – фазан, яребица и пъдпъдък. В горите се срещат чакал, дива котка, катерица, сънливец, златка, белка, язовец и други. В района на ДГС Суворово има 3 ловни района на ловни сдружения– Сдружение ЛРД Вълчи дол – гр.Вълчи дол, Сдружение ЛРД-Варна гр.Варна, Сдружение ЛРД Варна-2012 гр.Варна които обхващат земеделски и горски територии. При извършване на горскостопански дейности в излетните дни за лов, служителите на ДГС “Суворово” уведомяват председателите на съответните дружинки за да се съгласуват дейностите и не се допуснат инциденти.

Орнитофауната е представена не само от многобройни местни видове, но и от множество прелетни птици, повечето от които са защитени видове. Значително е разнообразието от влечуги и земноводни.

На територията на общини Суворово, Девня, Вълчи дол съществуват благоприятни условия за развитие на алтернативен туризъм (еко-, селски, и др.). Общините трябва да залагат все повече в развитието си на такъв вид туризъм. Той представлява една от възможностите за разрешаване на част от проблемите свързани с безработицата в общините.

Добрата инфраструктура, развитите земеделие, промишленост и търговия в района, не могат да се смятат за пример за зависимост на населението от дадени горски територии и безалтернативност в приходите на домакинствата на територията на ДГС Суворово

Това се потвърждава и от проведените консултации с кметствата на отдалечените и малките села, които са най-зависими от горските ресурси предвид демографията им със значително застаряващо и нетрудоспособно население от консултациите показват също, че местното население не е безалтернативно по отношение ползванията и приходите от горите и поради това може да се смята, че ВКС 5 не се проявява на територията на ДГС Суворово, съгласно изискванията на националното ръководство за определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

Високото социално значение и ключово място на горските ресурси в общините на територията на ДГС Суворово, както и големия дял на сектор горско стопанство за осигуряване на заетост и приходи на населението, не може да се пренебрегва при дейностите по управлението на горите. Не трябва да се допуска преексплоатация на ресурсите, което в бъдеще би могло да доведе до сериозни социални конфликти. Проблеми биха възникнали също, ако в следствие неправилна търговска политика се намалят количествата дърва за огрев и дървен материал, отделяни за задоволяване на нуждите на местното население. Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал в резултат на необходимост от доставянето му от други региони. Не особено доброто социално-икономическо положение на населението не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена.

#### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Браконьерство.
- ☐ Замърсяване с битови отпадъци или химически вещества.
- ☐ Нерагламентирано ползване.

### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ

#### С ВКС 5

Като общи препоръки за управлението на горите в ДГС Суворово с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- ✓ Най-уязвима група по отношение гарантирането на дървата за огрев са жителите в селата. ДГС Суворово трябва да предвижда възможности за задоволяване на нуждите на домакинствата, които средно за страната са определен на около 8м<sup>3</sup> дърва на домакинство за отоплителен сезон;
- ✓ Да продължат да се ползват и да се развиват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в горските територии, като това се планира въз основа на програма за ползване базирана на инвентаризация на всички горски ресурси и норми за устойчивото им ползване и възпроизводство;
- ✓ Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- ✓ Мероприятията да се планират и обхващат цялата територия на горскостопанските единици;
- ✓ Да се актуализира Горскостопанският план на стопанството, отчитайки действителното състояние на насажденията, както и да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени в същия Горскостопански план.

---

### **ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ – места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологическо или историческо значение, и/или критични (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности и коренното население, идентифицирани с тяхното участие, вкл. Културно, екологично, икономическо, или религиозно/духовно значение**

---

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

1. Гори и земи от горския фонд попадащи в 500 м ивица около манастирите;
2. Гори или земи от горския фонд попадащи в 100 м ивица около параклиси, оброчища, аязма, текета, определени по приложения списък в *Приложение 6* и при консултации с местните хора;
3. Гори или земи от горския фонд попадащи в границите на паметниците на културата или в техните охранителни зони, определени по реда на Закона за Паметниците на Културата (ЗПК);

**4. Гори или земи от горския фонд попадащи в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции посочени в приложения списък по Приложение 6.**

Към момента на извършване на настоящото изследване, на територията на ДГС Суворово са установени горски територии, отговарящи на изискванията в определението по ВКС 6 към националното ръководство за определяне на ГВКС.

- В местността „Горски кладенец”, гр.Суворово се провежда ежегодно на 1-ви и 2-ри май Празник на фолклорното изкуство "Като жива вода". Празникът се превърна през годините в едно от най-големите и предпочитани места в региона за изява на таланти в областта на българския фолклор . През трите сцени на събора преминават ежегодно повече от 3000 участника- певци, музиканти , танцьори. През месец октомври като част от ПФИ"Като жива вода" се провежда "Празник на хорото" Празника на хорото е място за изява на школи, групи и клубове за народни хора.

#### ЗАПЛАХИ:

- ☐ Промяна на ландшафта и облика на местностите.
- ☐ Понижаване на стойностите на гората като ВКС.
- ☐ Замърсяване с битови отпадъци

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, реконструкции, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни екстериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

#### ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

През 5 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на ДГС Суворово

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ГОРСКОСТОПАНСКИЯ ПЛАН и съобразени с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

Мониторингът да се провежда чрез документална проверка и снимков материал.